

શ્રી જગદીશ મંદિર

શ્રી જગદીશ મંદિર. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન પ્રદીપ વસંતલાલ.

શ્રી જગદીશ મંદિર પંચવટીમાં દરજીવાડા અને માળીવાડા શેરીની વચ્ચે આવેલ છે જે આશરે ૧૫૦ વર્ષથી પણ વધારે પુરાણું છે. આ મંદિરનું કુલ ક્ષેત્રફળ ૧૨૦ ચોરસ મીટર છે જેમાં રહેણાંક સાથે કુલ ચાર ઓરડા અને એક રસોડું આવેલ છે. આ મંદિર મકાનોની ગીચમાં આવેલ છે, જેનો આગળનો ભાગ કળા કારીગરીથી સુશોભિત કરવામાં આવેલ છે.

પંચવટીમાં દરજીવાડા અને માળીવાડા શેરીની વચ્ચે આવેલ શ્રી જગદીશ મંદિર આ તસવીરમાં જોવા મળે છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન ભાવેશ રમેશચંદ્ર.

પંચવટી ખાતે સ્થિત શ્રી જગદીશ મંદિરનું મુખ્ય પ્રવેશદ્વાર પૂર્વ દિશા તરફ આવેલ છે. આ પ્રવેશદ્વારની આજુબાજુમાં બાહ્ય દીવાલ પર દ્વારપાલ, વેપારી અને પંડિતની શિલ્પકૃતિઓ જોવા મળે છે તેમજ મંદિરની ઉપર ઋષિઓની શિલ્પકૃતિઓ પણ જાપ કરતી અવસ્થામાં બિરાજમાન છે જે મંદિરની શોભામાં ઉમેરો કરે છે. મંદિરનું પ્રવેશદ્વાર વૃક્ષના વેલા, ફૂલો અને પાંદડાંની શિલ્પકૃતિઓની કોતરણીથી સુશોભિત કરવામાં આવેલ છે. મંદિરના ગર્ભગૃહમાં શ્રી જગદીશ બાપાની મૂર્તિનું મુખ પૂર્વ દિશા તરફ છે અને ઉત્તર દિશા બાજુ એક કક્ષમાં શિવલિંગ અને પોઠિયાદાદા બિરાજમાન છે. ગર્ભગૃહમાં સામે જ ચાંદી જડેલ લાકડાના સિંહાસન પર શ્રી જગદીશ બાપા પોતાના હાથમાં ચાંદીની છડી સાથે બિરાજમાન છે. જગદીશ જાગૃત દૈવત તરીકે ઓળખાય છે. કહેવાય છે કે આ મંદિરમાં જગદીશ બાપાને નૈવેદ્ય તરીકે ભક્તો જ્યારે ભક્તિભાવપૂર્વક અને મંત્રોચ્ચાર સાથે રાંધેલ ચોખાની હાંડી ધરે છે ત્યારે એ હાંડીના આપમેળે એક સરખા ચાર ટુકડા થઈ જાય છે જે ભક્તોની ભક્તિ તેમજ જગદીશ બાપાનું સદૈવ સાક્ષાત્ હોવાનું પ્રમાણ પ્રસ્તુત કરે છે. આ રાંધેલા ચોખા ભક્તજનોને પ્રસાદીના રૂપમાં વહેંચવામાં આવે છે જે તેમના ઉત્કર્ષ માટે આશીર્વાદરૂપ ગણવામાં આવે છે.

આ તસવીરમાં મંદિરનું પ્રવેશદ્વાર ફૂલો અને પાંદડાંની શિલ્પકળા કારીગરીથી સુશોભિત કરેલ જોવા મળે છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન પ્રદીપ વસંતલાલ.

મંદિરમાં ભીતર પ્રવેશતાં ગર્ભગૃહની વચ્ચે આવેલ જાળીમાંથી જગદીશ બાપાના દર્શન થાય છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન ભાવેશ રમેશચંદ્ર.

મંદિરના ગર્ભગૃહમાં સામે જ ચાંદી જડેલ લાકડાના સિંહાસન પર શ્રી જગદીશ બાપા પોતાના હાથમાં ચાંદીની છડી સાથે બિરાજમાન છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન હરિશ ચરણદાસ.

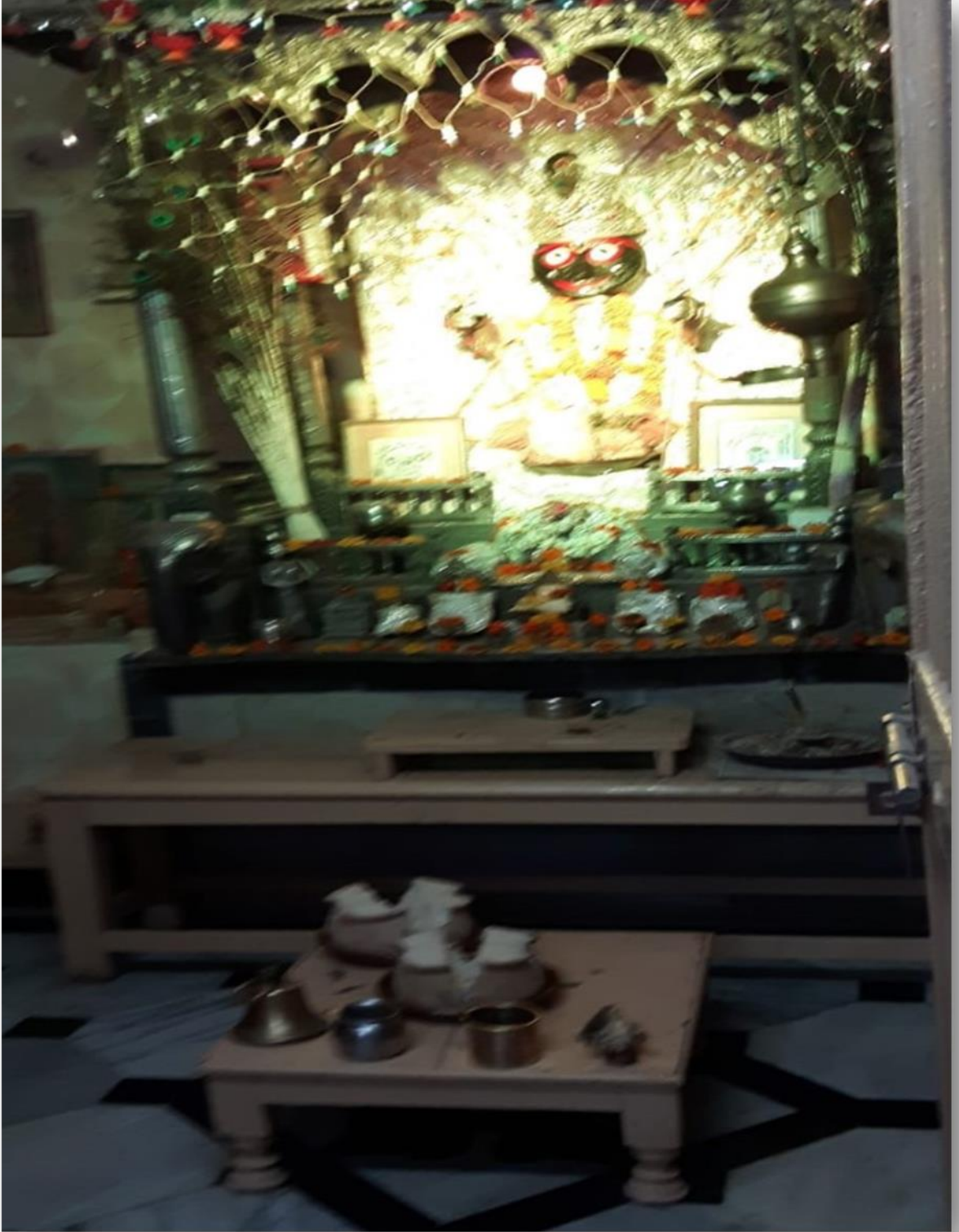
વિવિધ ફૂલો, પાંદડાં અને રંગબેરંગી બત્તીઓની ઝગઝગાટથી શણગારેલ જગદીશ બાપાના દર્શન આ તસવીરમાં થાય છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન મહેશ ભાનુદાસ.

આ તસવીરમાં ગર્ભગૃહની ઉત્તરે આવેલ કલ્યાણેશ્વર મહાદેવના કક્ષ તરફ નિર્દેશન કરતી સુંદર તખ્તી નજરે પડે છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન તરુણ વસંતલાલ.

આ તસવીરમાં ગર્ભગૃહની ઉત્તરે મહાદેવ કલ્યાણેશ્વરને સમર્પિત એક કક્ષમાં શિવલિંગ અને પોઠિયાદાદા બિરાજમાન જોવા મળે છે. સામેના ગવાક્ષમાં પાર્વતીજી અને ગણપતિજીની મૂર્તિઓ નજરે પડે છે જયારે ડાબી બાજુના ગવાક્ષમાં હનુમાનજી અને ગણપતિજીની પ્રતિમાઓ નજરે પડે છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન તરૂણ વસંતલાલ.

વિવિધ ફૂલો, પાંદડાં અને રંગબેરંગી બત્તીઓની ઝગઝગાટથી સુશોભિત સિંહાસન પર જગદીશ બાપાના દર્શન સાથે તેમને ધરેલ નૈવેદ્યની હાંડીના આપમેળે થયેલ ચાર સરખા ટુકડાના પણ દર્શન થાય છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમતી બિલેશ્વરી ગોકળદાસ.

આ મંદિર દીવ બંદરમાં વસતા દરજી શ્રી ઘેલા જેરાજના પુત્ર શ્રી મોતીચંદ ઘેલા તથા દરજી શ્રી માહાવજી જેરાજના પુત્ર શ્રી હીરાચંદ માહાવજી બન્નેએ પોતાની બુદ્ધિમતાપૂર્વક સ્વધર્મની મનોવૃત્તિ રાખી ખૂબજ પરિશ્રમથી ઉપાર્જિત દ્રવ્યોનો સારી રીતે દેશ સેવામાં ઉપયોગ કરવો એ હેતુસર આ શ્રી જગદીશ્વરનું મંદિર બંધાવ્યું છે અને તેમાં મૂર્તિ પ્રતિષ્ઠાનું મુહૂર્ત વગેરે કર્યાં છે. મંદિરની બાહ્ય દીવાલો પર આ નામો કોતરેલ મોજૂદ છે. સેવા-પૂજા કરવા માટે પંડ્યા શ્રી કાલિદાસ સૂરજમલને રાખ્યા હતા. વિક્રમ સંવત ૧૯૫૪ના ફાગણ સુદ ૫ ને ગુરુવારે આ શ્રી જગદીશ મંદિરની સ્થાપના કરવામાં આવી.

આ મંદિરની દેખરેખ શ્રી દરજી જ્ઞાતિ દ્વારા કરવામાં આવી રહી છે, જેના પહેલા પૂજારી હતા શ્રી પ્રભાશંકરભાઈ નારાયણદાસ પંડ્યા કે જેઓ શ્રી કાલિદાસ સૂરજમલ પંડ્યાના વંશજ છે. કહેવાય છે કે શ્રી કાલિદાસ સૂરજમલ પંડ્યાના વરદ હસ્તે ઓરિસ્સાના પુરી શહેરમાંથી શ્રી જગન્નાથજીની મૂર્તિ લાવવામાં આવેલ હતી અને આ મંદિરમાં પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરવામાં આવેલ હતી. હાલમાં શ્રી શરદચંદ્ર નારાયણદાસ પંડ્યા આ મંદિરમાં સેવા આપી રહ્યા છે.

ઉપરોક્ત તસવીરમાં મહારાજ શ્રી શરદચંદ્ર નારાયણદાસ પંડ્યા મંદિરના ગર્ભગૃહમાં નજરે પડે છે જે હાલમાં જગદીશ મંદિરમાં સેવા આપી રહ્યા છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમતી બિલેશ્વરી ગોકળદાસ.

આ મંદિરમાં ઘણા ઉત્સવો ઉજવવામાં આવે છે. કાર્તિક સુદ ૧ના રોજ અન્નફૂટનો ઉત્સવ ઉજવવામાં આવે છે, જેમાં ભગવાનને નવા ઉતરેલ પાકમાંથી જાતજાતના અને ભાતભાતના સ્વાદિષ્ટ વ્યંજનો બનાવીને અર્પણ કરવામાં આવે છે. તુલસીવિવાહ ઉજવવામાં આવે છે; મહાશિવરાત્રિના દિવસે શંકર ભગવાનની પૂજા તથા લઘુરુદ્ર કરવામાં આવે છે; મહા માસમાં ડોલ ઉત્સવ ઉજવવામાં આવે છે; રામ નવમીના દિવસે ઠાકોરજીને ભોગ ધરાવવામાં આવે છે; વૈશાખ માસમાં જળયાત્રા ઉત્સવ; જેઠ મહિનામાં રથયાત્રા જે પહેલા કરવામાં આવતી હતી હાલ બંધ રાખેલ છે. આ યાત્રા પુરીમાં તેમજ ભારતના શહેરોમાં કરવામાં આવે છે; શ્રાવણ માસમાં હિંદોળા ઉત્સવ અને આસો માસમાં શરદ પૂનમનો ઉત્સવ પણ ઉજવવામાં આવે છે.

અન્નફૂટના ઉત્સવમાં ભગવાનને નવા ઉતરેલ પાકમાંથી જાતજાતના અને ભાતભાતના સ્વાદિષ્ટ વ્યંજનો બનાવીને અર્પણ કરવામાં આવે છે એ આ તસવીરમાં જોવા મળે છે. છબી સૌજન્ય શ્રીમાન નલિનકુમાર ભગવાનદાસ બામણિયા.

દીવમાં આ મંદિરનો મહિમા સવિશેષ છે.

દીપક કનકસિંહ

સંકલનકર્તા

આ ગુજરાતી ભાષાના લેખનો અણીશુદ્ધ સુધારો કરી આપવા બદલ હું મારા ભાઈ પ્રદીપ વસંતલાલનો નિષ્ઠાપૂર્વક આભાર વ્યક્ત કરું છું.

આ લેખમાં દર્શાવેલ તસવીરો ઉપલબ્ધ કરી આપવા બદલ હું શ્રીમાન પ્રદીપ વસંતલાલ, શ્રીમાન ભાવેશ રમેશચંદ્ર, શ્રીમાન મહેશ ભાનુદાસ, શ્રીમાન હરિશ ચરણદાસ, શ્રીમતી બિલેશ્વરી ગોકળદાસ, શ્રીમાન તરુણ વસંતલાલ અને શ્રીમાન નલિનકુમાર ભગવાનદાસ બામણિયાનો પણ ખૂબ ખૂબ આભારી છું.